

Приказ романа Павла Ћосића „Лепосава“ (Корнет, Београд, 2007) у контексту увођења нових личних докумената у Србији

Сав труд невеликог али вредног броја српских интелектуалаца, удружења и политичара у раскринкавању антидржавног деловања одређеног дела невладиног сектора у Србији у последњих 15 година – ништаван је и узалудан према само једном уметничком делу које је разголитило „царево ново одело“ и на бриљантан књижевни начин обрадило тему „Србије међу НВО“. Још једном се показало да је велика уметност много успешнија од било које врсте интелектуалног и другог јавног говора. Оно што је Орвелова „1984“ за историју светске књижевности 20. века, то је роман Павла Ћосића „Лепосава“ за савремену српску књижевност: прекретничко дело антиутопијског књижевног жанра.

Са чистим гаћама у Европу

Србија друге половине 21. века. На власти је Невлада, своје улице у Београду имају Веран Матић и Наташа Кандић, за путовање су потребне некрштенице, а једина телевизија је Б92, која се гледа на свим каналима. Око Србије је опасан санитарни кордон, после више цивилизовања из ваздуха, која су уследила због неиспуњавања европских стандарда. Једини извор правих информација је Контранет. Као у неком српском „матриксу“, ван система живе борци против ове „невладине реалности“, са карактеристичним устаничким називима: „сармаши“, „кајмакчионисти“, „натуранти“...

У граду траје сукоб између удружења возача и таксиста, са једне стране, и удружења пешака, са друге стране. Таксисти имају право да убију свакога ко прелази улицу мимо пешачког прелаза, а овакве науке пешака онемогућавају и полицајци и добермани распоређени дужином улице.

Забрањено је чешање на јавним местима. Припадници националних мањина су „равноправни индоевропски грађани југоисточно-азијског порекла“ и имају право на социјалне доприносе и два телохранитеља, за разлику од немањинског народа. У школи се учи „Историја грађанског покрета“ и учествује у квизовима типа „Стазама европске заједнице“. Као услов за излазак на испит, али и као неопходно знање на радном месту за случај да Европска комисија дође у контролу, потребно је познавати следећу обавезну сентенцу: „Нову српску фашистичку мисао треба потпуно игнорисати. То је група националистичких и мафијашких апологета и квазианалитичара, пропалих новинара и интелектуалаца у покушају“.

Неколико пута дневно обавезно је на звук сирене прекинути сваки посао и отрчати до најближе ППГ кабине, ради одржавања личне хигијене. За поцепане или прљаве гаће, посебна инспекцијска служба, која у редовним и ванредним терминима на лицу места врши увид у хигијенско стање грађана, може да изрекне одговарајуће казне, у зависности од степена прљавости. Тако је и отац главне јунакиње једнога дана на послу откривен са прљавим и поцепаним гаћама трећег степена, због чега је уследила казна да цела породица мора две недеље да носи смеђу траку, да је обавезан да учествује у квизу „Милионер“ и напише писмени састав на тему „Чистих гаћа у Европу“. Ради илустрације духовитог стила целог романа ево одломка из овог реферата под називом „Мој допринос изградњи друштва неупрљаних гаћа“: „Европа је земља блиставо чистих гаћа, а не као код нас. Код нас многи људи носе и поцепане и прљаве гаће. Ја сам један

од њих и стидим се због тога. Не радим то стално, али десило ми се једном... Драго ми је што су ме полицајци вређали, понижавали и тукли пред мојом фамилијом. То ми је била најбоља лекција. Заслужио сам и више од тога и хвала и њима и законима на милосрђу, разумевању и политичкој коректности... Као родитељ и као људско биће, с тугом пратим збивања у нашој земљи. Кад су јуче на Б92 јавили да и даље заузимамо неславно прво место по броју прљавих гађа, одвезаних пертли, словних грешака и окрњених тањира, језа ме обузела и интензивно се стидим што сам припадник овог народа... Џорџ Буш III је мудро зборио да су гађе огледало човекове савести...“.

У Србији будућности и даље трају „преговори о стицању услова за приближавање разговорима о смањењу критичког надзора и ублаживању визног режима“. Ниједан грађанин Србије не може изаћи из земље ако је потомак Вука или Радована Караџића. Ево само дела из огромног списка који садржи све шта је потребно приложити приликом предаје захтева за добијање визе, коју је иначе немогуће добити. Ту су на пример:

– захтев за визу у 28 примерака
фотографија кревета у коме ћете спавати у иностранству
ковертирани пасворди за сву личну електронску преписку
фотографије са венчања
поклон амбасади за труд и разумевање, итд.

Устанак лоптопешака

Главна јунакиња Лепосава Црвић студира политичку коректност, верује у владајућу идеологију и идеал јој је да емигрира у Бугарску. Њен момак, необични проналазач Димитрије, прави летећу лопту помоћу које може да се прескочи улица и тако избегне обавезни пешачки прелаз. Притом лоптопешаци, како су их назвали, бацају сенку возачима аутомобила због које ови морају нагло да коче и тако их збуњују и нервирају. Овај проналазак изазива нови рат између удружења таксиста и удружења пешака, држава у лоптопешацима види оне који би на овај начин могли да прескоче и државну границу и проглашава их за терористичко-фашистичку организацију. Против њих креће медијска и полицијска хајка: „Разуларени пешаци затровани пешачком антиглобалистичком идеологијом и уз помоћ националистичко-великосрпске, поданичке Терористичке организације пешака, уз традиционалне четничке симболе, побили су на стотине наших недужних грађана... Лепосава Црвић, озлоглашена нацистоидно ретроградна вештица клерикалне прошлости, од раније позната органима гоњења по својим одвратним нехигијенским преступима, носилац смеђе траке четврти дан, једна је од вођа ове помахнитале фашистичке скупине...“.

Цело друштво лоптопешака мора да бежи у илегалу, а потом и „у шуму“ ван Београда, где се упознаје са вођама покрета отпора, који располажу тајним оружјем против напада из ваздуха. Представници Црвеног крста, неке врсте Светске владе, киднапују вође лоптопешака, јер желе да дођу до оба проналаска који могу да направе велики проблем за светски систем, док истовремено прете новим цивилизовањем и демократизацијом Србије.

Како је ова модерна „дружина прстена“ успела да се избори са свим изазовима знају они који су, сигурни смо у једном даху, прочитали овај роман, а осталима нећемо да покваримо радост ове неизвесности. Рећи ћемо само толико да се у завршном чину романа појављује и васкрсли Моцарт, који изговара неку врсту поруке целог романа:

„Желим само да вам кажем да треба да знате да будућност није обавеза“.

Роман „Лепосава“ Павла Ћосића, иначе нашег угледног лингвисте, лектора и аутора „Речника синонима“, представља нови луцидни креативни домет необичне уметничке групе под називом „Илегални посластичари“ из Београда, у чијој новопокренутој издавачкој кући „Корнет“ се ова књига и појавила. Познати по измишљању и пласирању лажних вести, прављењу необичних културних догађаја по кафанама и другим алтернативним просторима, као и по „Ћошку Марка Краљевића“, који су после Београда недавно поставили и у Шангају, у оквиру културних програма Олимпијских игара у Кини, ови савремени српски културолошки ускоци и хајдуци плене својом креативношћу и духовном свежином.

Србија већ данас

Србија је већ данас врло близу Ћосићевој „2084“. Живимо у држави у којој се полако али сигурно заокружује систем биометријске идентификације грађана, који дефинитивно води ка држави тоталитарног надзора. Поред нове личне карте из 2006. године, нове здравствене књижице из 2007, онедавно новог пасоша, сада нам уводе и нове саобраћајне и возачке дозволе са биометријским чипом. Србија ће тако до краја ове године, далеко пре 2084, бити држава са заокруженим системом централизованих база података о својим грађанима, на корак да сва лична документа обједини у један. Остаје да се у овај систем интегрише и платна картица, и више ништа нећемо моћи да урадимо у држави Србији а то не буде регистровано где треба: у централној бази свих база података.

Србија је тако веома близу остварења највећег неоствареног сна свих тоталитарних држава у историји света: да своје грађане има под пуном контролом.

Може ли бити случајно да у тренутку смене власти 2003. године тадашњи министар полиције неовлашћено купује техничку опрему од америчке фирме „Моторола“ у вредности од 100 000 долара за потребе израде нових личних докумената? Све то без тендера, закона о заштити приватности, закона о новој личној карти, јавне расправе и било које друге демократске процедуре?

Да ли је могуће да пет година касније, упркос вишегодишњем противљењу стручне јавности и уредби Владе Републике Србије о алтернативности (не)узимања чипа у новој личној карти, поново у тренутку смене власти и одсуства министра полиције са своје дужности, неко решава да крене у израду нових саобраћајних и возачких дозвола са чипом, поново без икакве законске процедуре? Да ли ћемо коначно сазнати ко је тај Неко?

Ко стоји иза овога?

Након свега што нам се догодило у вези са недемократским увођењем нових личних докумената, поставља се као кључно питање ко заиста влада овом државом? Ако се овако крупне одлуке у безбедносном, правном и економском смислу доносе у време техничке владе, а друга од њих чак и без присуства надлежног министра и у вакуму када практично не постоји ни техничка влада, ко је тачно тај ко је издао налог за њихово извршавање? Ко доноси овакве одлуке и практично влада Србијом, уводећи је у ред најнедемократскијих држава у савременој Европи?

Да ли је потребно напоменути да у Европи нема примера државе са толиким одсуством заштите приватности? Да ли је потребно рећи да овакви тоталитарни науми нису услов за евроунијатске интеграције, већ наша држава иде и даље од других и од онога што се тражи? Зашто су грађани Србије постали заморчићи тоталитарних тенденција у савременој Европи? Треба ли напоменути да све вајне невладине организације за одбрану људских права и слобода поново ћуте, а о новом покушају угрожавања приватности оглашава се једино Српска православна црква и српски део невладиног сектора, као и пре две године?

Нема нам друге: поново морамо да покренемо све слободољубиве појединце и организације у Србији у један фронт за одбрану људских права и приватности грађана, као што смо то учинили када смо током 2006. године довели у питање Закон о новој личној карти и изборили се за Владину уредбу којом је чип постао необавезан. Тада смо показали друштвену снагу српског невладиног сектора и били достојни наследници српских слободарских традиција, о чему су са похвалом и неверицом писали бројни страни медији и организације у свету са сличним активностима. Оно што тада није прошло сада желе да уведу на други начин. На нама је да им то поново не дозволимо и да коначно истрајемо на расветљавају тамне позадине ове приче, како бисмо најзад сазнали ко је Велики брат који стоји иза свега овога и пре рока нас уводи у павлећосићевску Србију 2084.

(Аутор је главни и одговорни уредник часописа „Двери српске“)